DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-4-92-72>

УДК 339.1

Щавелева Ю.С., Дронова Т.С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПРИВАТБАНКУ

Анотація. У статті висвітлено результати проведення аналізу конкурентних переваг Приватбанку на ринку банків України. Проаналізовано діяльність банку на основі SWOT-аналізу, що показав можливості, які має Приватбанк для розвитку, та загрози, за якими потрібно пильно слідкувати. А також визначив переваги діяльності. Приділено увагу інноваційним здобуткам, адже Приватбанк – один з найінноваційніших банків світу. Визначено недоліки, які перешкоджають підвищенню конкурентоспроможності банківських послуг обраного банку. Зазначено важливість та шляхи усунення недоліків. Було порівняно Приватбанк з іншими учасниками ринку у таблиці з 2 банками, що за рейтингом займали вищі позиції. Зазначено фактори, за якими обраний банк відстає від конкурентів та у чому виграє. Проаналізовано мету усунення кожного з недоліків. На основі цього запропоновано низку заходів, які потрібно втілити для розвитку Приватбанку та підвищення конкурентоспроможності.

Ключові слова: конкурентоспроможність, конкуренція, ринок банківських послуг, банк, банківські послуги, інновації, конкурентні переваги.

Shchhaveleva Yuliia, Dronova Tatiana

Oles' Honchar Dnipro National University

ANALYSIS OF PRIVATBANK'S COMPETITIVE ADVANTAGES

Summary. The article highlights the results of the assessment of Privatbank's competitive position in the market of Ukrainian banks. According to the results of March 2021, the financial site Maanimo compiled a rating of Ukrainian banks. Privatbank was in third place, behind Ukreximbank and Oschadbank. Privatbank has built on the basis of the other participants in the market at the tables with 2 banks, but for the rating they have borrowed other positions. The activity of the bank is analyzed on the basis of SWOT-analysis, which showed the opportunities that Privatbank has for development and the threats that need to be closely monitored. And also identified the benefits of the activity. Advantages in Privatbank's activity: wide customer base, constant introduction of innovations, extensive infrastructure. Attention is paid to innovative achievements, as Privatbank is one of the most innovative banks in the world. For example, FacePay24 is a new payment method that speeds up and simplifies the payment process. You can buy goods and services without cash and telephone. At the point of sale you should look at the special camera of the tablet at the checkout, after identification the payment will take place. According to CBR Ukraine, in the IV quarter of 2020, 62% of Ukrainians over the age of 16 are clients of Privatbank. Considered the main bank – 49.4%. This result is greater than the next 20 ranked banks combined. In addition, corporate clients cooperate with Privatbank – 65.7% of legal entities, 75.4% of sole proprietors. the territory of Ukraine there are 6975 ATMs, 12500 self-service terminals, as well as 177300 POS-terminals. The state service network consists of 1805 branches and outlets within the country. This enables all consumers of banking services to receive services in almost all parts of Ukraine. Privatbank is an authorized bank for servicing credit lines of the World Bank for Reconstruction and Development (RBRD), the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) and the Ukrainian-German Fund for Small and Medium Business Development. The shortcomings that hinder the increase of competitiveness of banking services of the selected bank are identified. The importance and ways to eliminate shortcomings are indicated. Disadvantages in the activities of Privatbank: unattractive lending to the population due to high cost, low interest rates on deposits. The purpose of eliminating each of the shortcomings is analyzed. Based on this, a number of measures are proposed that need to be implemented to develop Privatbank and increase competitiveness. For example: reduction of interest rates on consumer lending together with strengthening of credit risk assessment and meticulous assessment of borrowers, development of long-term deposits – up to 10 years with higher yields than short-term deposits.

Keywords: competitiveness, competition, market of banking services, bank, banking services, innovations, competitive advantages.

Постановка проблеми. На ринку банківських послуг, зважаючи на розвиток в Україні положень ринкової економіки, зростає конкуренція. Відповідно до цього, оцінка конкурентної позиції Приватбанку в зіставленні з іншими учасниками ринку є вагомим для споживачів банківських послуг та всієї галузі. Становище в економіці України, ступінь розвитку банківської системи обумовлюють показники для проведення оцінки конкурентної позиції. Точність оцінювання пов'язана з розробкою ефективної конкурентної стратегії. Крім цього, кожній стадії розвитку економіки, ринку та окремого банку характерні особливі компоненти рівня конкурен-

ції. Тому потрібно безперервно аналізувати конкурентну позицію окремого банку та становища конкуренції на ринку загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням конкурентоспроможності ринку банків України займалися такі вчені: О. Й. Шевцова, В. І. Віхлевщук, Г. В. Нор, Н. О. Сидорчук, О. В. Портянова, О. М. Тридід, В. Я. Вовк, О. М. Тищенко, І. Фомін та інші.

Виділення невирішених раніше частин загального питання. Праці українських науковців висвітлюють проблематику ринкової конкуренції, але часто обходять банківську сферу, досліджуючи дане питання в інших галузях.

Мета статті. Оцінити конкурентні позиції Приватбанку на ринку банків України.

Виклад основного матеріалу. Розвиток ринку банківських послуг в Україні залежить від соціально-економічних, політичних подій, а також пандемії: дефіцит коштів економічних суб'єктів, низька платоспроможність населення – становлять загрози. Лише банк з високою конкурентоспроможністю, який орієнтується на задоволення потреб споживачів, використовує можливості для зростання, здатний успішно функціонувати.

За результатами березня 2021 року сайтом про фінанси Maanimo було складено рейтинг українських банків. Приватбанк опинився на третьому місці, поступившись Укрексімбанку та Ощадбанку. Рейтинг розрахований на основі даних показників фінансової звітності, опублікованих в НБУ. Числові значення вказано у мільйонах гривень [2].

Отже, проаналізувавши показники, можемо зробити висновок, що Приватбанк має найбільший загальний капітал, найвищий дохід, а також найбільшу кількість депозитів серед фізичних та юридичних осіб.

Однак попри високий показник Приватбанку параметру «Активи», до яких входять готівка, банківські метали, нерухомість, ОВДП, цінні папери, він поступається Укрексімбанку та Ощадбанку. Ощадбанк, Укргазбанк, Альфа-банк, Укрексімбанк, Райффайзен Банк Аваль, ПУМБ, ОТП Банк та Креді Агріколь випереджають Приватбанк за загальною сумою кредитів.

Для виявлення конкурентних переваг Приватбанку було створено порівняльну таблицю з критеріями клієнтська база, інноваційність, інфраструктура, відсоткові ставки за кредитами, відсоткові ставки за депозитами. Приватбанк було порівняно з банками Укрексімбанк та Ощадбанк, оскільки у рейтингу Maanimo вони зайняли вищі позиції.

Отже, у Приватбанку було виявлено наступні переваги: широка клієнтська база, постійне введення інновацій, розгалужена інфраструктура. Недоліками у діяльності Приватбанку є високі відсоткові ставки за кредитами на нерухомість та низькі відсоткові ставки за депозитами. На основі цих даних було розроблено SWOT-аналіз діяльності Приватбанку для аналізу конкурентних переваг.

Згідно даних CBR Ukraine, у 4 кварталі 2020 року клієнтами Приватбанку є 62% українців віком понад 16 років. Вважають основним банком – 49,4%. Цей результат є більшим, ніж у 20 наступних за рейтингом банків разом. Крім цього, з Приватбанком співпрацюють корпоративні клієнти – 65,7% юридичних осіб, 75,4% ФОПів [5].

ПриватБанк – лідер за кількістю інновацій в Україні, а також один із лідерів у світі. «Культура інновацій – причина успіху», – К. Карамзіна, керівник напрямку E-commerce ПриватБанку. Останні із них: платіжний мінітермінал, вхід в Інтернет-банк через QR-код, онлайн-інкасація, FacePay24 [5].

Наприклад, FacePay24 – новий метод оплати, що пришвидшує та полегшує процес оплати.

Таблиця 1

Рейтинг банків України

№	Банк	Активи	Кредити	Депозити	Доходи	Загальний капітал
1	Укрексімбанк	111235	12967	58174	551	9832
2	Ощадбанк	90720	24588	69836	1543	22037
3	Приватбанк	82637	3840	91282	4000	53694
4	Укргазбанк	70810	20529	56095	1129	8207
5	Альфа-банк	51133	18419	32654	1761	10049
6	Райффайзен Банк Аваль	33040	12414	29303	1814	13623
7	Укрсіббанк	32374	2634	27875	888	8247
8	ПУМБ	28748	8654	26428	1751	10386
9	ОТП Банк	24682	6818	22033	908	9970
10	Креді Агріколь Банк	19700	6796	16991	595	5312

Джерело: [2]

Таблиця 2

Порівняльна таблиця діяльності банків України

Критерії	Укрексімбанк	Ощадбанк	Приватбанк
Відсоткові ставки за депозитами	У гривні до 7,2% У доларах до 1,6% У євро до 1,2%	У гривні до 7,25% У доларах до 0,3% У євро до 0,1%	У гривні до 7,5% У доларах – 0,01% У євро – 0,01%
Інфраструктура	59 відділень, 393 банкомати	1845 відділень, 3341 банкоматів	1805 відділень, 6975 банкоматів
Інноваційність	–	Підтвердження платежів за допомогою Touch ID, Face ID	FacePay24, платіжний міні-термінал, вхід в банк через QR-код, онлайн-інкасація та інші
Відсоткові ставки за кредитами на нерухомість	Від 11,40%	Від 11,49 %	Від 12%
Клієнтська база	Не зазначено	Понад 7 млн	Понад 20 млн

Джерело: розроблено автором за даними [4; 5; 7]

Таблиця 3

SWOT-аналіз діяльності Приватбанку

Сильні сторони (S): широка клієнтська база; постійне введення інновацій; розгалужена інфраструктура	Можливості (O): стабілізація економічного зростання в Україні; розширення мережі за кордоном; збільшення частки ринку; погіршення позицій конкурентів; розробка нових продуктів
Слабкі сторони (W): непривабливість кредитування для населення через високу вартість; низькі відсоткові ставки за депозитами	Загрози (T): зміцнення позицій діючих конкурентів та вихід на ринок нових; криза в економіці України; низька платоспроможність населення; зростання інфляції

Джерело: розроблено автором за даними [1; 2; 3; 5; 6; 8]

Придбати товари та послуги можна без готівки та телефону. Потрібно оновити мобільний додаток Privat24 та під'єднати функцію FacePay24. Тоді у місці продажу варто подивитися на спеціальну камеру планшета на касі, після ідентифікації платіж пройде [3].

Розгалужена інфраструктура Приватбанку, безсумнівно, є його конкурентною перевагою. На території України налічується 6975 банкоматів, 12500 терміналів самообслуговування, а також 177300 POS-терміналів. Державна мережа обслуговування складається із 1805 відділень у межах країни. Це дає можливість усім споживачам банківських послуг отримувати обслуговування майже в усіх місцях України.

Наявність закордонних партнерів – це підтвердження повноправності учасника світової банківської системи, а також дає право широко задовольняти пов'язані зі світовою діяльністю потреби споживачів власних послуг. Приватбанк залучений до співпраці з великими закордонними банками на різноманітних сегментах фінансового ринку. А саме він є уповноваженим банком з обслуговування кредитних ліній Світового банку реконструкції та розвитку (СБРР), Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) і Українсько-Німецького Фонду, спрямованих на розвиток малого та середнього бізнесу [8].

Варто зазначити, що Приватбанк має великий спектр послуг. Це показник результативної реалізації науково-технічного потенціалу. Серед них: надання кредиту, зберігання коштів і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів, зарахування коштів у вигляді заробітної плати, соціальних і пенсійних виплат, а також інших виплат, обслуговування депозитів, здійснення грошових переказів, управління рахунками через мережу Інтернет (додаток Privat24, SMS-банкінг, Скарбничка і інші), зберігання майна у спеціальних індивідуальних сейфах, еквайринг, надання банківської гарантії, інкасація торгових

точок, розрахунково-касове обслуговування, інформаційно-консультаційні послуги та інші [6].

Незважаючи на велику кількість конкурентних переваг Приватбанку, він також має недоліки, які було виявлено при розробці SWOT-аналізу: непривабливість кредитування для населення через високу вартість, невисокі ставки за депозитами. Ці недоліки є суттєвими, адже зберігати гроші на депозитах, отримуючи додатковий прибуток, та отримувати кредити для здійснення великих покупок, на які бракує коштів, це потреби споживачів банківських послуг. Для підвищення конкурентоспроможності Приватбанку та усунення його недоліків варто провести низку заходів.

Втілення запропонованих заходів дозволить Приватбанку підвищити рівень конкурентоспроможності. Для цього варто, в першу чергу, усунути наявні недоліки, а також посилювати власні переваги та слідкувати за конкурентами, розширювати асортимент послуг та клієнтську базу.

Висновки і пропозиції. Приватбанк має низку конкурентних переваг на ринку банківських послуг України. Він кожного року стає одним із перших серед конкурентів. Однією з важливих переваг, що виокремлює його поміж інших, є інноваційність. Приватбанк прагне збільшити користування послугами більш зручними, розробляючи дистанційні інструменти обслуговування, такі як: Privat24, Скарбничка, Мої Вклади, Бонус Плюс та інші. Крім цього, Приватбанк має широкую клієнтську базу та розгалужену інфраструктуру.

Однак у діяльності Приватбанку є й недоліки. Це – непривабливість кредитування для населення через високу вартість, невисокі ставки за депозитами. Для усунення яких, було запропоновано низку заходів:

– зниження відсоткових ставок за споживчим кредитуванням разом із посиленням оцінки кредитних ризиків та прискіпливим оцінюванням позичальників;

Таблиця 4

Заходи для усунення недоліків у діяльності Приватбанку

Недолік	Мета	Впровадження заходів
Висока вартість кредитування	Зробити кредити більш доступними	Зниження відсоткових ставок за споживчим кредитуванням разом із посиленням оцінки кредитних ризиків та прискіпливим оцінюванням позичальників
Низькі ставки за депозитами	Підвищення ставок за депозитами	Пропонування довгих вкладів – до 10 років із вищою прибутковістю, аніж у короткострокових вкладах

Джерело: розроблено автором

– розробка довгих вкладів – до 10 років із вищою прибутковістю, аніж у короткострокових вкладах.

Втілення запропонованих заходів дозволить усунути наявні недоліки та підвищити конку-

рентоспроможність Приватбанку. Це можливо завдяки більш доступним для населення кредитам, що підвищить прибуток банку, а також зростанню кількості довгострокових депозитів.

Список літератури:

1. Maanimo. Акціонерне Товариство Комерційний Банк Приватбанк. URL: <https://maanimo.com/bank/privatbank> (дата звернення: 22.04.2021).
2. Maanimo. Рейтинг банків України. URL: <https://maanimo.com/ua/rates/banks> (дата звернення: 21.04.2021).
3. Ількова О. Що таке FacePay і як користуватися послугою «Оплата обличчям»: 5 рекомендацій. URL: https://www.moyo.ua/ua/news/cho_takoe_facepay_i_kak_polzovatsya_uslugoy_oplata_po_litsu_5_rekomendatsiy.html (дата звернення: 18.04.2021).
4. Офіційний веб-сайт Ощадбанку. Головна. URL: <https://oschadbank.ua/ua> (дата звернення: 15.04.2021).
5. Офіційний веб-сайт Приватбанку. Про Банк. URL: <https://privatbank.ua/ru/about> (дата звернення: 15.04.2021).
6. Офіційний веб-сайт Приватбанку. Умови та правила надання банківських послуг. URL: <https://privatbank.ua/terms> (дата звернення: 15.04.2021).
7. Офіційний веб-сайт Укрексімбанку. Головна. URL: <https://eximb.com> (дата звернення: 15.04.2021).
8. Скрипін В. «Приват24» в числах и не только: немного занятной статистики от «Приватбанка». URL: <https://itc.ua/news/privat24-v-chislah-i-ne-tolko-nemnogo-zanyatnoy-statistiki-ot-privatbanka-blizhayshie-planii-i-novyye-razrabotki/> (дата звернення: 17.04.2021).

References:

1. Maanimo. Aktsionerne Tovarystvo Komertsiiyi Bank Privatbank [Joint Stock Company Commercial Bank Privatbank]. URL: <https://maanimo.com/bank/privatbank> (accessed 22 April 2021).
2. Maanimo. Reitynh bankiv Ukrainy [Rating of Ukrainian banks]. URL: <https://maanimo.com/ua/rates/banks> (accessed 21 April 2021).
3. Ilkova O. Shcho take FacePay i yak korystuvatsia posluhoiu «Oplata oblychchiam» 5 rekomendatsii [What is FacePay and how to use the "Payment in person" service: 5 recommendations]. URL: https://www.moyo.ua/ua/news/cho_takoe_facepay_i_kak_polzovatsya_uslugoy_oplata_po_litsu_5_rekomendatsiy.html (accessed 18 April 2021).
4. Oficijnyj veb-sajt Oshchadbanku. Holovna [Official website of Oschadbank. Home]. URL: <https://oschadbank.ua/ua> (accessed 15 April 2021).
5. Oficijnyj veb-sajt Privatbanku. Pro Bank [Official website of Privatbank. About the Bank]. URL: <https://privatbank.ua/ru/about> (accessed 15 April 2021).
6. Oficijnyj veb-sajt Privatbanku. Umovy ta pravyla nadannia bankivskykh posluh [Official website of Privatbank. Terms and conditions for providing banking services]. URL: <https://privatbank.ua/terms> (accessed 15 April 2021).
7. Oficijnyj veb-sajt Ukreksimbanku. Holovna [Official website of Ukreksimbank. Home]. URL: <https://eximb.com> (accessed 15 April 2021).
8. Skrypyn V. «Privat24» v chislah i ne tolko: nemnogo zanyatnoy statistiki ot «Privatbanka» [Privat24 in numbers and more: a few amusing statistics from Privatbank]. URL: <https://itc.ua/news/privat24-v-chislah-i-ne-tolko-nemnogo-zanyatnoy-statistiki-ot-privatbanka-blizhayshie-planii-i-novyye-razrabotki/> (accessed 17 April 2021).